

ASOCIJACIJA ZA
ALTERNATIVNO PORODIČNO STARANJE O DECI

Fam ia
ASSOCIATION FOR ALTERNATIVE FAMILY CARE

Uz finansijsku podršku

Save the Children
Norway
South East Europe Regional Office

FAMILIJARCI

časopis kluba mladih

TEMA BROJA:
Profesionalna
orijentacija

broj 2 ■ jun 2003.

Zdravo!

Mi smo Familijarci, tj. mladi članovi FAMILIA-e, u kojoj smo napravili svoj Klub. U FAMILIA-i se družimo i učimo da delimo radosti i tuge, uspehe i razočarenja, strahove i nadanja. Shvatili smo da je lakše odrastati kada znaš da nisi usamljen, jer mnogi mladi žive na sličan način. Pošto znamo da je hraniteljstvo razvijeno i u drugim mestima u Srbiji sa kojima «FAMILIA» saraduje, došli smo na ideju da se obratimo našim vršnjacima iz hraniteljskih porodica.

Poželeli smo da vam pišemo o svemu što nam se događa i onome što nam misli okupira. Tako je nastao časopis «Familijarci», a drugi broj je pred vama.

Ovaj broj realizovan je u periodu godine koji mnogi smatraju presudnim za nas mlade. S obzirom da je mesec jun, a to za školarce znači i kraj godine, tema časopisa se sama nametala. Neko bi rekao: «hajde da vidim čime ću to u životu da se bavim», a stručnjaci bi rekli: «hajde da govorimo o profesionalnoj orijentaciji».

Naša iskustva su različita. Neko od nas se već odlučio čime će u životu da se bavi, a nekome ova odluka tek predstoji. I upravo iz tih različitih uglova smo i pisali. Korisne savete dali su nam i profesionalci.

Želja nam je bila da shvatiš da ovaj trenutak u životu svakog đaka nije šala ali nije ni bauk. Biće nam drago ako smo u tome uspeli i ako smo ti bar malo pomogli.

A kada «preko glave preguraš» (naravno uspešno) odluke, u drugom delu biltena očekuju te tekstovi za opuštanje i odmor koji si zaslužio.

Želja nam je da ovim biltenom i tebe pokrenemo. Piši nam o svemu što ti se dešava, tvojim dilemamam i interesovanjima, šta se događa u tvojoj sredini i drugo. Očekujemo tvoje ozbiljne ali i šaljive tekstove. Naša adresa je: Njegoševa 41/2 11 000 Beograd, a e-mail adresa: familia@eunet.yu.

Za kraj avgusta ove godine organizovaćemo panel diskusiju: ŠTA POSLE 18 GODINA?, na koje ćemo pozvati i predstavnike mladih na porodičnom smeštaju iz vaših gradova. Šta posle 18 godina će biti i tema narednog biltena, tako da vas pozivamo da do 15 septembra pošaljete vaše priloge.

Predgovor urednika

Ćao, zovem se Dražen i imam 18 god.

Član sam novinarske sekcije u okviru Familia-e i redovno prisustvujem druženjima subotom u Familia-i od samog početka '99. godine.

Smatrao sam da bi vam bilo zanimljivo da čujete šta mi to zapravo radimo svake subote, onoliko koliko bi i meni bilo drago da nam pošaljete neko pismo posredstvom koga bih saznao šta se dešava kod vas i kako živite. Tačnije mislim da bi bilo lepo da se redovno dopisujemo. Meni je ovde jako lepo i zanimljivo (zbog toga i jesam redovan na druženjima) pa bih ovom prilikom pozvao sve vas koji ste u mogućnosti da nas posetite i videćete da ćete poželeti redovno da se družite samnom i mojim vršnjacima.

Projekat »KORAK DALJE«, koji je namenjen mladima iz hraniteljskih porodica, nastavljen je posle letnje pauze počev od 17. avgusta 2002. punom parom, još bogatiji i raznovrsniji. U njemu je svako pronašao nešto za sebe, što je uostalom i cilj ovog projekta a koji se realizuje svake subote u vidu radionica, višeg i nižeg kursa engleskog i obuke za rad na računarima koje i ja aktivnom pratim. Na psihološkim radionicama (od 13.00-15.00h), smo kao i uvek savlačivali neke nove veštine (kao što je komunikacija), diskutovali o potrebama i problemima mladih, slavili rođendane, delili uspehe i neuspehe, razgovarali sa gostom koji nas je upućivao kako da izbegnemo životne zamke i zdravi i

zadovoljni pregrmimo naše burne »magareće godine« (kako neki to vole da opišu), raspravljali o predlogu zakona za dečiju i socijalnu zaštitu (ništa nije prošlo bez nas). Jednostavno rečeno učili smo kroz druženje i zabavu.

Znanje engleskog jezika i umeće rada na računaru su veštine bez kojih se sutrašnjica ne može ni zamisliti, a nama je ta mudrost omogućena besplatno i kvalitetno kroz jednu neformalnu odnosno »opuštenu« atmosferu kako bi mi mladi rekli, dakle bez procenjivanja i ocenjivanja - učenje bez pritiska! Da li ste znali da zahvaljujući trudu i radu tima koji sprovodi projekat imate jedinstvenu mogućnost pristupa INTERNETU. Predstojeći deo druženja je veoma ambiciozno i kvalitetno osmišljen.

U drugom delu projekta od proleća 2003. godine, krenuli smo sa istim entuzijazmom i trudili se da učinimo korak dalje u razvoju naših sposobnosti iz oblasti engleskog jezika, kompjutera i sticanja novih znanja i veština.

Neke od tema sa radionica koje smo apsolvirali su: kako da prihvatimo naš izgled i nas kao ličnosti sa svim manama i vrlinama, blamovi, seksualnost, profesionalna orijentacija i upućivanje na koji način i gde se možemo obratiti za pomoć pri traženju posla. Imali smo i par zanimljivih gostiju iz Zavoda za tržište rada i profesionalnu orijentaciju, kao i posetu jedne uspešne poslovne žene koja nam je pričala kako je ona iz ničega uspela da postane uspešan poslovni čovek.

Na kraju bih želeo da poručim mojim vršnjacima koji nisu u mogućnosti da dolaze ili su još uvek neodlučni: »Ljudi ne znate šta ste propustili ali nikad nije kasno da nam se pridružite, što nas je više to smo jači (ovde se već oseća vaše prisustvo)!«

Mame i tate nemojte čitati ovo već šaljite decu na mesto dešavanja na dobro poznatu staru adresu Njegoševa 41. 11 000 Beograd, čekamo vas!

Dražan ZACERO

PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

Sa završetkom srednje škole otvaraju se nove mogućnosti . Neko će želeći da se što pre zaposli i uključi u "svet rada" kako bi usavršio usvojena i stekao nova znanja, dok će drugi odlučiti da studiraju. U oba slučaja, ukoliko je izbor škole bio pravilan, iskustva koja slede doneće pored uobičajenih teškoća i niz prijetnosti. Međutim, pogrešan izbor može doneti razočaranja.

Da bi ste prilikom izbora škole ili fakulteta izbegli greške ali i ispravili ranije propuste potrebno je da se informišete.

Svako zanimanje ima svoje posebne zahteve, svoje dobre i loše strane. Međutim, ono što je nekome zanimljivo i privlačno drugome može biti nezanimljivo pa i odbojno. Neko voli da radi sa nepoznatim ljudima a neko bi to radije izbegao. Neko bi lećio i negovao bolesne uprkos neprijatnostima koje su neizbežne u tim okolnostima, a neko će pronaći izazov u rešavanju matematičkih problema, istraživanju društvenih pojava, možda u proizvodnji ili uslužnim delatnostima. Zbog toga je potrebno da dobro razmislite pre nego što se odlučite za neko zanimanje.

O tome možete da razgovarate sa svojim vršnjacima, poznanicima, članovima porodice, nastavnicima, osobama koje se bave različitim, za vas privlačnim zanimanjima i naravno sa pedagogom i psihologom. Potražite u školi ili u Familia-i publikacije koje se bave ovom temom .

Da biste se lako kretali kroz svet rada potrebno je pre svega znati da postoje sledeća "područja rada":

- poljoprivreda, proizvodnja i prerada hrane
- šumarstvo i obrada drveta
- geologija rudarstvo i metalurgija
- mašinstvo i obrada metala
- elektrotehnika
- hemija, nemetali i grafičarstvo
- tekstilstvo i kožarstvo
- geodezija i građevinarstvo
- saobraćaj
- trgovina, ugostiteljstvo i turizam
- ekonomija, pravo i administracija
- hidrometeorologija
- vaspitanje i obrazovanje
- društveno – humanističko
- prirodno matematičko
- kultura, umetnost i javno informisanje
- zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita
- lične usluge

Razmislite koja su vaša profesionalna *interesovanja* i u kom području biste bili najuspešniji i napravite listu. Da biste izabrali odgovarajuću višu školu ili fakultet proučite informatore i konkurse koji sadrže sve bitne podatke. Do bitnih informacija možete doći i putem interneta. Obratite pažnju na uslove za polaganje kvalifikacionog ispita, dužinu studiranja, broj studenata koji se primaju, mogućnost dobijanja stipendije. Takođe je važno raspitati se o mogućnosti zapošljavanja posle završenih studija.

Kada budete proučili zanimanje, lakše ćete da proverite kakve su vaše mogućnosti a kakve želje. U ovom delu posla može vam biti korisna pomoć psihologa koji dobro poznaje oblast profesionalne orijentacije. Posao psihologa nije da odlučuje umesto vas, već da vam pomogne da sami donesete odluku o budućem zanimanju. Kao aktivan učesnik potrebno je da se pripremite i pokušate da odgovorite na pitanja kao što su:

Da li imam formirane radne navike?

Da li učim samostalno ili mi je potrebna pomoć?

U čemu do sada imam najviše uspeha – u prirodnim ili društvenim predmetima?

Kakva su mi interesovanja van školskih aktivnosti?

Da li imam više sklonosti i interesovanja da radim u grupi ili samostalno?

Da li volim rad na otvorenom?

Da li više volim da radim poslove koji zahtevaju da budem u pokretu i menjam radnu sredinu ili da radim u jednom prostoru?

Koja sredstva za rad bih voleo da koristim: alate, mašine, kompjutere, medicinske instrumente, laboratorijske aparate...?

Da li volim da pomažem ljudima i na koji način? Da ih lečim, učim, dajem im pravne ili finansijske savete, ili im organizujem odmor?

Da li me više interesuje da planiram i projektujem ili da proizvodim?

Mogu li proceniti svoje sposobnosti?

Da li lako i brzo rešavam neke zadatke?

Koje poslove obavljam sporo?

Šta mi ne polazi za rukom?

Kakva sam osoba, da li sam druželjubiv ili povučen?

Da li se snalazim dobro u novim situacijama?

Da li sam istrajan ili lako odustajem?

Da li želim da studiram ili da se zaposlim?

Da li znam kako doći do posla?

Ovo su samo neka od brojnih pitanja koja vam mogu pomoći da se pripremite za profesionalni razvoj i neka vas ne brine ako na neka od njih ne možete sami naći odgovore. Zbog toga postoji *Centar za profesionalnu orijentaciju* u sastavu Republičkog zavoda za tržište rada. Psiholozi u saradnji sa lekarima mogu da vam pomognu. Sam postupak profesionalne orijentacije sastoji se iz više faza i traje prosečno 3 do 5 sati raspoređeno na 2 do 3 dana i podrazumeva sledeće:

- *Intervju* ili razgovor sa psihologom o vašim nedoumicama i tome kako ih prevazići.
- *Testiranje* koje može biti pojedinačno ili grupno. Cilj je da proverite koliko ste uspešni prilikom rešavanja različitih zadataka. Testovi su prilagođeni zahtevima pojedinih zanimanja (shvatanje mehaničkih odnosa, odnosa među površinama, među brojevima, između reči, ispitivanje koncentracije i pažnje, spretnosti ruku i prstiju...) Pored toga predviđeno je ispitivanje osobina ličnosti, i ukoliko je potrebno procena nivoa opšte kulture.
- *Lekarski pregled* kod specijaliste medicine rada od velikog je značaja jer postoje neka zanimanja koja postavljaju posebne zdravstvene zahteve kao što su visina, težina, telesna snaga, izdržljivost pri radu na visini, u napornom položaju tela, dugo stajanje, sedenje, kapacitet pluća, razlikovanje boja, dubinski vid... Takođe neka zanimanja mogu biti rizična po zdravlje, posebno ukoliko postoje oboljenja ili sklonost ka njima npr. alergije, slabovidost, slabiji sluh, teškoće sa govorom, poremećen centar za ravnotežu, otežana pokretljivost. Ukoliko imate neke zdravstvene probleme svakako ćete o njima popričati sa stručnjakom. Psiholozi i lekari timski pažljivo razmatraju podatke koji su važni za izbor vašeg zanimanja i naravno sa vama o tome razgovaraju.
- *Savetodavni razgovor* sa psihologom odvija se na osnovu podataka koje smo prikupili posle testiranja i lekarskog pregleda. Ponekad je potrebno obaviti više ovakvih razgovora. Ukoliko postoji potreba, u ovoj fazi mogu se uključiti i drugi stručnjaci. Veoma je važno imati alternativni izbor tj. rezervnu varijantu, zbog okolnosti na koje ne

možemo uticati (mali broj mesta, nedovoljan broj bodova i sl.). Srećom niko od nas nije predodređen samo za jedno zanimanje a sve je češća pojava da tokom života promenimo više zanimanja.

Pored izbora odgovarajuće škole ili fakulteta psiholog vas može uputiti kako da bolje organizujete svoje vreme, kako da uspešnije učite, kako da aktivno tražite posao i da kreirate svoju karijeru bez obzira na stepen obrazovanja.

Vesna Čekić, psiholog

I ŠTA SADA?

Šta kažete? Niste ni trepnuli, a već ste u situaciji da morate da donesete "životno važnu odluku", odluku koja će uticati na vašu budućnost.

Strašno kako vreme brzo prolazi jer već sa 14 godina morate da budete dovoljno odrasli i odgovorni (brrr...). Ma odoh ja na basket, pa ću posle da razmišljam gde da se uvalim.

LEKCIJA br. 1

Ono što možeš danas, ne ostavljaj za nikad.

Šta je, tu je. Jesi pod pritiskom, ali hajde da vidimo koliko si jak i kako ćeš se nositi sa baukom zvanim "odaberi svoje zanimanje".

Prvo bi trebalo da razmisliš o tome šta bi voleo da radiš u životu (od nečega mora da se počne).

Aha, ti bi voleo da budeš bogat i da ne radiš ništa?!

Koliko je to realno?

Možda možeš da budeš bogat, ali teško ako ne radiš. Realnost je da svi rade. A trenutno tvoj jedini posao je da sedneš, podsetiš se gradiva od petog razreda i shvatiš da nema mnogo vremena za gubljenje.

OK treba pronaći i motiv. Pitanje "Zašto je toliko bitno upisati ono šta želim? Pa moj tata je oduvek želeo da bude mornar, a eto ga sada u IMT-u. I šta mu fali? Privikao se čovek, pa tako ću i ja." Ako ovako razmišljaš, onda grešiš. Zašto da se privikavaš ako možeš da uživaš u poslu koji voliš i od kojeg ne odustaješ.

Jedino u ovoj varijanti, možeš da napreduješ u svakom smislu.

LEKCIJA br.2

Tvoja odluka ne bi trebalo da zavisi od toga u koju školu će tvoje društvo. Različite su želje i interesovanja, a različite škole ne moraju da te odvoje od najboljih drugara. Zato

ne biraj školu koju ne želiš samo da se ne bi razdvajao od poznatih. Da li si spreman za izazove?

LEKCIJA br.3

Razgovaraj sa roditeljima. Ja sam pričao sa mamom i izneo joj svoje želje i potrebe. Pričaj i ti sa njima o svojim strahovima, nedoumicama, neizvesnosti koja te muči. Sigurno će te razumeti i pomoći ti.

LEKCIJA br.4

Sedi, razmisli, sastavi spisak onoga što želiš i budi hrabar da odlučiš.

Ja ti držim palčeve, pa se kada sve prođe vidimo na raspustu.

Dražen Zacero

NAŠA ISKUSTVA...

MOJA PRIČA

Posle "male mature" mnogi moji vršnjaci su već bili opredeljeni i znali su u koju školu žele da se upišu. Razgovarali smo o tome i shvatila sam da su mnogi imali tu mogućnost da ih neko uputi u to kakva zanimanja postoje, šta ona podrazumevaju i da im pomognu da otkriju svoje želje.

Moram da priznam da ja nisam imala tu sreću da mi neko pomogne pri odabiru škole i zanimanja. U mojoj glavi bila je velika zbrka i bilo mi je teško da napravim neki red, a bilo mi je jasno da se iz te zbrke izlazi ako imaš jasne ciljeve i snove za koje znaš da možeš da ih ostvariš.

Posle osnovne škole i svedočanstva koje sam dobila, prilično smirena otišla sam na raspust, čekala da se završi pa da se upišem u neku školu. Međutim, iako sam prividno bila mirna, razmišljala sam o životu, snovima, nadama, željama. Mnogo toga mi se vrzmalo po glavi: "šta posle osnovne škole?"

Psiholog mi nije mnogo pomogao, roditelji su već bili zabrinuti pa ih nisam dodatno opterećivala.

Bila sam uplašena jer je trebalo doneti prvu važnu odluku: čime se baviti u životu.

A onda, pri kraju avgusta, stvari su počele same od sebe da se odvijaju, a meni je sada krivo što nisam, a mogla sam, da utičem na sve to. Slučajno sam se upisala u Tehničku školu za dizajn kože. Onda su došli novi profesori, nova sredina, novi drugovi i sve me je to zbunilo. Sada shvatam da bi mi bilo mnogo lakše da sam znala šta želim i u koju školu želim da idem. Bilo bi mi lakše i da su socijalni radnici obratili više pažnje i da su mi pomogli pri odabiru zanimanja.

Bez obzira na sve, jedno mi je jasno. Važno je učiti, sticati nova saznanja i tako na najbolji mogući način pružiti sebi mogućnost da se odabere ono najbolje.

Suada Aliti

PLANOVI, PLANOVI, PLANOVI...

Profesor hemije koji je u mojoj osnovnoj školi vodio fotografsku sekciju, pomogao mi je da prepoznam ljubav prema fotografiji. Bila sam na Opštinskom, Gradskom i Republičkom takmičenju, na kojem sam dobila nagradu, pa me je tako fotografija potpuno osvojila. Shvatila sam da time želim da se bavim. Mama me je podržavala pa sam odlučila da upišem Grafičku školu, smer: fotografija.

Međutim, na prijemnom sam položila srpski, ne i matematiku, pa je to promenilo moje planove. Matematiku sam položila u avgustu u Saobraćajnoj školi, ali pošto sam znala da ne želim da idem u tu školu vratila sam se u Grafičku. Naravno, tu sada nije bilo mesta na mom smeru pa sam morala da napravim kompromis.

Upisala sam se na drugi smer, ali ne odustajem od fotografije. Možda ću da polažem vanredno, a možda upišem neki kurs fotografije.

U svakom slučaju osim tog mogućeg razočaranja, ako ne upišeš željenu školu ili smer, postoji i strah od promene sredine i od polaganja prijemnog ispita. Sećam se da sam imala jaku tremu i da je na to uticalo saznanje da upravo taj prijemni može sve da promeni. Čime ću se baviti zavisi od toga koju školu ću upisati. Imala sam i dilemu: upisati gimnaziju ili stručnu školu. Razmišljala sam da ću ako upišem Grafičku, Dizajnersku ili Arhitektonsku školu, možda kasnije moći lakše da se zaposlim.

Imala sam sreću da niko nije vršio pritisak na mene i da niko nije insistirao da upišem baš određenu školu. Odluka je bila moja, a bez obzira na sve, teško je doneti odluku u tim godinama, teško je položiti prijemni ispit, teška je i prva godina.

Posle toliko "teškog" na početku, posle je sve lako!

Jovana Jarebica

ZELELA BIH

Kao i druga deca i ja razmišljam o svojoj budućnosti i onome šta me očekuje u životu. Želela bih pre svega da budem pošten i častan čovek, da mogu da se pohvalim najlepšom ljudskom vrlinom - iskrenošću.

Moja želja je da postanem prosvetni radnik i da druge podučavam. Međutim, ova ideja se mnogima ne dopada i mnogi hoće da me uvere da prosveta i nije pravi izbor. Preporučuju medicinsku školu, turističku, ili neku drugu četvorogodišnju, samo da nije gimnazija.

Kažu: "posle gimnazije si niko i ništa i šta ako ne završiš fakultet, šta ćeš onda da radiš?" Ti isti misle i da se najlepše godine izgube na fakultetu. Ja tako ne mislim, jer baš na fakultetu možeš da dopuniš svoje znanje i još da upoznaš nove, zanimljive ljude.

Ne obazirem se ni na priče da su profesori slabo plaćeni. Volim rad sa decom, da znanje prenosim drugima, dopada mi se i to što i profesori imaju raspust i uglavnom slobodne vikende. Mislim da bih imala strpljenja sa decom, da ne bih vikala na njih, a najviše bih volela da predajem matematiku.

Pošto mi je želja jaka, potrudicu se da bude ispunjena, jer znam da jedino ja odlučujem o svom životu.

Milica Vukosojević-sedmi razred

SVE MOJE ODLUKE

Zakoračivši u osmi razred, danonoćno sam razmišljala o svom budućem zanimanju. Drugarica iz komšiluka, godinu dana starija od mene, upisala je pravno-birotehničku školu, a meni se dopala ideja da krenem njenim stopama. Pošto sam bila vrlo dobar đak, a s knjigom se družila prema potrebi, verovala sam da mogu da upišem tu školu. Imala sam godinu dana da "zbarim" hranitelje da mi daju "blagoslov".

Iskreno, sa njima nije bilo problema po tom pitanju jer su verovali u mene i moje sposobnosti. Ljudi iz Centra povremeno bi unosili nemir u moje već preplašeno srce. Njihova pitanja: da li sam sigurna da mogu da upišem tu i tu školu; šta ako ne upišem ono što želim i tome slično, proganjala su me. Bezgranična ljubav hranitelja i njihova podrška pomogli su mi da savladam strah od mogućeg neuspeha.

Govorila sam sebi: moraš upisati tu školu, ti to možeš itd. Htela sam da pokažem sebi, svojim hraniteljima i pre svega "nevernim Tomama" da vredim. Bila sam u vrhu rang liste. Bitku sam dobila, a i rat jer sam sa odličnim uspehom protrčala kroz srednju školu. Mojim hraniteljima silno se dopala ideja da studiram.

U prvoj godini srednje škole odlučila sam da upišem psihologiju. Znajući da je konkurencija "opasna" morala sam da učim kako bih imala što više bodova na prijemnom ispitu. Nakon mesec dana umesto diplome srednje škole, u rukama držala sam index tako sanjanog i dosanjanog fakulteta. Nastavak priče je poznat.

Iz navedenog može se zaključiti da priča ima happy end. Međutim, nije sve tako ružičasto kao što izgleda. Koliko sam neprospavanih noći, košmara, aritmija i strahova pretrpela, sećaću se i kroz sto godina. Kada sam bila u najvećem bedaku "davila" sam ljude oko sebe pričom da ću upisati ono što sam naumila. Dok su oni to tumačili kao moju ambicioznost i odraz mojih visokih sposobnosti, ja sam u suštini na taj način lečila svoj strah. Bojala sam se šta će biti sa mojim statusom u porodici ako ne nastavim školovanje. Ja sam ih ubedila da mogu da upišem željenu školu odnosno fakultet, a oni su meni svojom podrškom pokazali svu svoju ljubav i razumevanje što mi je pomoglo da na kraju balade poverujem i sama u svoje sposobnosti.

Kada sam upisala fakultet čini mi se da su oni bili srećniji od mene, s' obzirom da sam ja bila u šoku i neverici da su se moja blebetanja obistinila. Kada sam išla da se upišem, brat je poneo novac za slučaj da budem primljena kao vanredni student. Na sreću, novac smo spiskali u druge svrhe. S' obzirom na razumevanje koje sam imala sa svojim hraniteljima, simpatične i nesimpatične sugestije nekih ljudi iz Centra u vezi sa mojim školovanjem nisu me ozbiljnije ugrozile. Hranitelji su sledili moje izbore, jer su ih oni procenili kao pravilne i najbolje za mene. Bili su u pravu, zar ne!?

Tatjana Radović, psiholog

PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I HRANITELJI

Tema - Profesionalna orijentacija- je intrigantna kako za adolescente tako i za hranitelje. Budućnost i neizvesnost u vezi sa tim je bliska i jednima i drugima.

Želela sam da čujem šta o ovoj temi misle hranitelji pa sam posetila njihov klub. Hranitelji su raznoliki po starosnom dobu, nivou obrazovanja, profesionalnom statusu i zanimanju. Ima penzionera, zemljoradnika, zanatlija, službenika, radnika i vrhunskih stručnjaka. Sve ovo odražava se na njihov stav o profesionalnoj orijentaciji.

Iskustva hranitelja koji trenutno razmišljaju o upisu svoje dece u srednje škole ili na fakultete, govore o priličnoj zbrci u pogledu profesionalne orijentacije. Ono sa čime se suočavaju na samom početku je slaba informisanost o postojećim zanimanjima i školama. Slede brojna pitanja kao što su: kako izabrati pravu školu, kako otkriti interesovanja deteta, za koja zanimanja su talentovana i šta koje zanimanje podrazumeva, koliko traje školovanje, kakve su mogućnosti nakon završetka školovanja...?

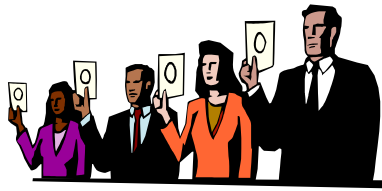
Iskustva hranitelja koji su kroz priču o profesionalnoj orijentaciji već prošli, pokazuju da se ovom pitanju pristupa na različite načine a osnovno je lično angažovanje u smislu pribavljanja što više informacija. Usluge Centra za profesionalnu orijentaciju se izuzetno retko koriste. Neki pokušavaju da preko Centra za socijalni rad dobiju olakšice pri upisu, neki smatraju da je najvažnije “naći vezu”, a neki idu linijom manjeg otpora i opredeljuju se za “slabije” škole koje se lako upisuju.

Loša materijalna situacija velikog broja hraniteljskih porodica, ekonomska kriza društva i neizvesnost koja prati mladog čoveka utiču na to da se adolescenti usmeravaju na što kraće školovanje koje će im obezbediti ekonomsku nezavisnost. Hranitelji usmeravaju adolescente u skladu sa mogućnostima u kojima oni sami mogu da im pomognu (zanati) ili na izbor onih škola koje svojim učenicima nakon završetka školovanja obezbeđuju radna mesta (profesionalizovane stručne škole kao što su PTT, ŽOC i sl.)

Manji je broj onih koji mogućnost izbora prepuštaju samim adolescentima podržavajući ih u njihovim odlukama. Oni krajem osnovne škole počinju razgovore o željama adolescenta, mogućnostima realizacije i počinju sa konkretnim pripremama za prijemni ispit, što pomaže da ova životna faza bude manje traumatična.

I ne zaboravimo one koji se u razgovore o profesionalnoj orijentaciji uopšte i ne upuštaju. Srećom, ovakvi slučajevi su retki.

Maida Stefanović, specijalni pedagog

O profesionalnoj orijentaciji razgovarala sam sa Obradom Ilićem, pedagogom u Centru za socijalni rad u Zemu. Tom prilikom dobila sam sledeće informacije.

Profesionalna orijentacija u centrima za socijalni rad ne vrši se sistematski. Tačnije, ne postoji razrađen metod po kojem bi se ona sprovodila, a stručnjaci nisu jednoglasni na šta bi trebalo staviti akcenat tokom profesionalne orijentacije. Međutim, većina na prvo mesto stavlja sposobnosti deteta.

Kontinuiranim praćenjem rasta i razvoja deteta u hraniteljskoj porodici i školskog uspeha, stiče se pouzdan uvid u njegove sposobnosti i sklonosti.

Praksa je pokazala da su deca na hraniteljskom smeštaju sklona da precene svoje stvarne sposobnosti, te žele da upišu tzv. “jake” i popularne škole u kojima je velika konkurencija. Nerealan uvid u svoje mogućnosti poprilično otežava rad stručnjacima koji treba da ih upute kako da upišu odgovarajuću školu.

Po potrebi deca se upućuju na testiranje u Centar za profesionalnu orijentaciju, koji se nalazi na Gundulićevom vencu u Beogradu. Nekada je ovakvo testiranje bilo obavezno za svu decu bez roditeljskog staranja. Na osnovu rezultata na testovima, dobijaju se podaci o sposobnostima, sklonostima i talentima dece. Bez obzira na rezultate i predloge stručnjaka, deca na kraju ipak konkurišu za željenu školu, pa kome se posreći.

Pored sposobnosti deteta, pri izboru srednje škole uzima se u obzir i mogućnost zaposlenja nakon završene škole. U interesu deteta je da po završetku određene škole što pre nađe zaposlenje u struci, kako bi započelo samostalan život. Razgovor o profesionalnoj orijentaciji uglavnom pokreću stručnjaci iz Centra za socijalni rad, ređe hranitelji. Kada dete krene u sedmi razred, kroz spontane razgovore stručnjaci dolaze do informacija čime bi ono želelo da se bavi. Ako te želje nisu u skladu sa realnim mogućnostima deteta, nenametljivim i kontinuiranim razgovorima ono se usmerava da izabere školu koja mu je najprimerenija u tom pogledu.

Hranitelji su obično na strani stručnjaka jer misle da oni mogu “preko veze” da upišu dete. Ova predrasuda je veoma ukorenjena kod hranitelja. Od prošle godine Ministarstvo za obrazovanje je oformilo komisiju koja vrši lekarske preglede dece. Deca koja imaju ozbiljnije zdravstvene probleme upisuju se “preko crte”, tj. nakon završenog prvog upisnog roka. Nekoliko dece iz hraniteljskih porodica je prošle godine upisalo željenu školu na ovaj način. Ova komisija tesno saraduje sa Centrom za profesionalnu orijentaciju.

Centar za socijalni rad podržava sve one koji izraze želju za daljim školovanjem, naročito ako je izabrana škola u skladu sa sposobnostima mladih.

Tatjana Radović, psiholog

ŠTA POSLE ŠKOLE?

Za mnoge mlade ljude završetak ove školske godine značiće sticanje zvanja i diplome za određeno zanimanje.

To je stvarno velika stvar! Ali šta onda? Kako iz klupe preći na posao? Kako što pre doći do odgovarajućeg posla koji može obezbediti materijalnu sigurnost, učiniti da budemo finansijski nezavisni(ji), ali i samostalniji uopšte? Kako naći posao u kome će naše kompetencije doći do punog izražaja, što svakako biva praćeno ličnom satisfakcijom? Sledi nekoliko praktičnih saveta koji ti mogu olakšati put do zaposlenja.

Prvi korak koji treba da preduzmeš jeste da se kao nezaposleno lice prijaviš u Republičkom zavodu za tržište rada. Za to je neophodna overena radna knjižica (ona se kupuje u knjižari a overava u opštini na čijoj teritoriji stanuješ), lična karta i svedočanstvo iz škole tj. diploma odn. potvrda o završetku studija. U ovoj ustanovi možeš saznati sve o svojim pravima (osiguranje, markica...), mogućnostima za uključivanje u programe obrazovanja (prekvalifikacije, dokvalifikacije, kursevi, obuke) i programe zapošljavanja koje Zavod organizuje.

Potruga za poslom podrazumeva jedan veoma aktivan pristup: redovno čitanje oglasa (listovi "Borba", "Poslovi", "Politika"...) ili za one koji imaju priliku, poseta sajtu Zavoda www.rztr.co.yu, kao i lični kontakt sa savetodavcem-saradnikom Zavoda, prijateljima, poznanicima, kolegama, komšijama , znači građenje jedne veoma široke mreže informacija.

Bez obzira na koji si način saznao/la da u nekoj firmi, radnji, fabrici postoji potreba za tvojom strukom, ono što sledi je konkurisanje za to slobodno radno mesto. Pismeno konkurisanje podrazumeva pisanje radne biografije (CV-a), propratnog pisma i eventualno preporuka (preporuke mogu pisati profesori iz škole/fakulteta, vođe nekog kursa ili seminara, a za one koji već imaju nekog radnog iskustva preporuke pišu bivši poslodavci).

Šta je CV?

CV je skraćenica od latinskog izraza curriculum vitae što znači pregled života. Zapravo, CV je tvoja lična pismena prezentacija čija je osnovna uloga da te uvede u drugi krug selekcije do razgovora sa poslodavcem. CV je tvoj osnovni marketinški alat. Podaci se ne smeju izmišljati ali treba da se predstave na što je moguće bolji način. Osnov je da **veruješ u sebe, u svoje kvalitete – i profesionalne i lične**, jer ćeš uverljivije nastupiti i pred poslodavcem. Pre nego što bilo šta napišeš, razmisli koji su to sve dosadašnji primeri (odgovorni zadaci, nepredvidive situacije, nametnute obaveze) koje si uspeo/la da rešiš. Ne budi skroman/na! Smisli dva tri argumenta kojima bi mogao/la da ubediš nekoga da ti imaš kvalitete odgovornog, pouzdanog, vrednog radnika.

Struktura CV-a

CV se sastoji iz nekoliko (4 ili 5) delova. Na vrhu stranice, u sredini, treba napisati svoje ***LIČNE PODATKE**: ime i prezime, tačnu adresu, broj telefona, eventualno E-mail adresu. Ukoliko se u tekstu oglasa ne traži, podaci o starosti, bračnom statusu i nacionalnosti se ne navode. Iza ovog dela sledi segment

***PROFIL**, demonstracija tvoje originalnosti u predstavljanju sebe kao ozbiljne, kvalifikovane osobe koja treba da se uklopi u radnu atmosferu firme. Ovde treba da razmišljaš koje su to osobine ličnosti koje su neophodne ili su poželjne za obavljanje tvoje delatnosti. Zato se moraš jako dobro raspitati o samoj firmi i poslu koji te očekuje (jer nisu iste osobine podjednako bitne za osobu koja npr. radi u miliciji i onu koja npr. radi sa starim, bolesnim ljudima). S druge strane razmišljaš u kom stepenu ti poseduješ te željene osobine, pa ako te one karakterišu, ne stidi se da ih naglasiš. Sledi:

***PROFESIONALNO ISKUSTVO**, za one koji ga imaju. Ostali će jednostavno samo preskočiti tu sekciju. Ovaj segment se piše (da znaš za ubuduće) obrnutom hronologijom – od poslednjeg radnog mesta, pa unazad. Navodi se, jedno ispod drugog, preduzeće u kome si radio/la, naziv tvog radnog mesta, opis poslova i dužnosti, postignuti rezultati i uspesi.

Sledeću sekciju

***OBRAZOVANJE**, detaljnije će napisati svi oni koji su početnici u svetu rada. Počinjemo sa periodom školovanja (od koje do koje godine), nazivom škole/fakulteta, stečenim zvanjem. Oni koji su završili višu školu ili fakultet prvo to navode, pa onda podatke o srednjoj školi – obrnuta hronologija (o osnovnoj školi se ne piše). U sekciji – obrazovanje- treba navesti sve vrste usavršavanja koje su vezane za struku, učestvovanje na seminarima, tribinama, gostujućim predavanjima...Ukoliko neko ima odličan ili vrlo dobar uspeh tokom školovanja može navesti svoj prosek. Takođe, treba ukazati na sve zapažene rezultate (npr. takmičenja) iz pojedinih predmeta. Ukoliko je tema na maturskom/diplomskom bliska sa oblašću kojom ćeš se ti na radnom mestu baviti, a odbranio/la si je dobrom ocenom, to svakako navedi.

U poslednjem delu

***OSTALE SPOSOBNOSTI**, navode se ona znanja i veštine koje nisu u direktnoj vezi sa tvojom strukom, ali mogu da pomognu u samom obavljanju posla. Ovo se najpre odnosi na poznavanje stranog jezika (ukazuje se na nivo poznavanja) i poznavanje rada na računaru, ali se često navode i članstvo u nekim profesionalnim organizacijama, posedovanje vozačke dozvole i uopšte sve one veštine koje smatraš da su bitne i korisne za željeni posao.

CV se piše na belom papiru, formata A4. Dužina je najčešće jedna stranica, ređe dve, s tim da je tekst sastavljen iz kratkih rečenica koje se taksativno navode jedna ispod druge. Mora se pisati čitko (najbolje otkucano) i pregledno, sa razmacima između celina. Obrati pažnju da se CV piše u trećem licu jednine – time se postiže neutralnost, objektivnost navedenih podataka. **Bitna napomena:** Najvažnije je da je CV pozitivan, dinamičan i da kod čitaoca stvara sliku osobe koju bi trebalo angažovati. Zapitaj se šta bi ti tražio/la da si šef ili direktor firme – kakvog radnika, sa kakvim osobinama? Bilo bi najbolje da prilikom čitanja svoje biografije zamisliš da si ti jedan vrlo zahtevan poslodavac i imajući kao takav visoke standarde, da pokušaš da ih zadovoljiš.

Saveti za razgovor sa poslodavcem

- Ⓢ obučiti se adekvatno
- Ⓢ poneti notes i olovku (za svaki slučaj, ukoliko treba zapisati ime neke osobe, ili broj telefona)
- Ⓢ nikada ne kasniti na zakazan sastanak
- Ⓢ voditi računa o manirima, verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji (pogled u oči, blag osmeh, kratko rukovanje, uspravno sedenje u stolici)
- Ⓢ eliminisati gestove nervoze (dobivanje prstima, pročišćavanje grla, nameštanje obrve ili kose, lupkanje olovkom, "lomljenje" prstiju, kao i drugih oblika brzih monotonih pokreta koji ukazuju na nervozu i osećanje neprijatnosti)
- Ⓢ u toku razgovora ne upadati u reč onome ko intervjuiše, ali ga slobodno pitati ono što niste dobro čuli ili razumeli
- Ⓢ naglasak razgovora ne sme biti na pridobijanju saosećanja za eventualne lične ili finansijske probleme, već na vašim sposobnostima, znanjima, iskustvu. Uverite ih da postoji čvrsta veza između vaših interesovanja i poslova na radnom mestu
- Ⓢ nikada ne vodite sa sobom na intervju roditelje, drugare ili prijatelje. Zaključite da ste uplašeni, nesamostalni i nezreli
- Ⓢ prethodnog poslodavca ne smete ogovarati. Pomislite da će slično proći i on, kada budete napustili firmu
- Ⓢ pregovaranje o plati ostaviti za kraj (pregovarati o celokupnom platnom paketu)

S obzirom na stanje na tržištu rada **naoružaj se strpljenjem i upornošću**. Čak i veoma sposobni i kompetentni kandidati, doživljavaju početne neuspehe. Pripremi se da je možda potrebno i više desetina puta da probaš dok ne dođeš do željenog radnog mesta. I ne zaboravi – tvoja velika prednost je tvoja mladost. I pozitivan stav. Sa jakim verom u sebe, u svoje snage, znanja i mogućnosti, put do postavljenog cilja ćeš lakše i brže preći!

Dragana Gligorijević, psiholog

«COOL-iraj»

“Gospodar prstenova”

Kulna knjiga DŽ.R.R. Tolkina! Zbog velikog uspeha filma, beogradsko pozorište “Boško Buha” odlučilo je da nam knjigu “Hobit” (koja je uvod u sama dešavanja o prstenu) predstavi i na sceni. Pripreme za predstavu bile su originalne. Glumci su posećivali ZOO vrt i posmatrali ponašanje životinja kako bi u predstavi bili što uverljiviji. Koliko su uspešni proverite sami.

Eminem i U2

Beli reper svoju popularnost je stekao dobro iskomponovanim pesmama i dospeo na vrh svih top lista. Njegova popularnost je potvrđena na 74. dodeli Oskara (nagrada za soundtrack iz fitma “8 miles”).

Amerikanci su pravili internet anketu za najbolji rok sastav. Najviše glasova je dobila grupa U2 i pored velike

konkurencije.

OUT

Ljubavni romani, tj ljubici

Pisana verzija španskih serija. Iskomercijalizovano do maksimuma. Suze, bogataši zaljubljeni u sirotice, posesivne majke, nerazjašnjena krađa dece, ubistva, ali se ipak sve to završava happy end-om. Naravno, čita se u autobusima, a u tašnici se obavezno nosi ogledalce, da se posle čitanja popravi šminka!

Sponzoruše

U poslednje vreme devojke su preuzele ulogu muškaraca i odmah prelaze u akciju. Znaju tačno ko je meta i trude se da je osvoje. Ako je u pitanju interes a ne ljubav, onda je to sponzorstvo. Dok to gledaju, pravim muškarcima kao da je ponestalo hrabrosti, kao da se stide, a možda se plaše, pa nepravедno prave devojke pate. Pitam se samo gde su nestali onoliki junaci?

Jovana Jarebica

Modni trendovi u školi

U periodu adolescencije od životnog značaja je kako ćete se pojaviti u školi i da li će to što ste obukli biti dopadljivo. Uglavnom se grupišemo po stitu oblačenja, koje između ostalog zavisi i od vrste muzike koju slušamo. Tako postoji:

HIP-HOP STIL

Tako se oblače oni momci i devojke koji su naklonjeni repu i hip-hop muzici. Odevni predmeti su široke pantalone XXXL, široke majce sa aplikacijom nekog omiljenog repera ili grupe. Mesta za okupljanje su Džungla, SKC...

“GRAND” STIL

To su uglavnom oni koji mogu sebi da priušte da izgledaju kao zvezde sa estrade pa je to često pravi primer kiča. Oni uglavnom slušaju narodnu i tzv. zabavnu muziku. Njih možete videti svuda. Oblače se u stilu: obuci se minimalno, da se vidi maksimalno.

TEHNO STIL

Mladići i devojke imaju višak energije pa su im i noći kratke za non-stop đuskanje. Tehno žurke su jedne od najposećenijih, zato kada dodete na ‘zezanje’ obucite belo, narandžasto... da bi svetleli na blek lajtu.

DARK STIL

Darkeri su, kako proizilazi iz naziva, prepoznatljivi po tamnom oblačenju. Crne majce sa aplikacijom omiljenog benda, crni ili plavi džins. Obično se sluša hevi metal, hard rok, hard kor. Kod njih je sve hard.

ŠPANSKI STIL

Pod uticajem sapunica najposećeniji su indija šopovi, gde mogu da se nađu nakit, marame, sve što može da podseća na Kasandru, Žade i ostale junakinje latinoameričkih, maratonskih serija.

U ovom periodu smo podložni različitim uticajima i trendovima. Takve bubice prođu nas već na kraju puberteta kada konačno shvatimo kakav je naš lični fazon tj. stil, pa se u skladu sa tim ponašamo.

Jovana Jarebica

DRAŽENOV GROZOMORNI HOROSKOP

OVAN

Posao: dobitak imate i u šolji i u pasulju, samo ne u stvarnosti

Ljubav: šta???

Zdravlje: kao i juče

BIK

Posao: namagarčeni ste

Ljubav: ispali ste rogonja

Zdravlje: rogovi će vam izrasti na nervnoj bazi

BLIZANCI

Posao: vi ništa ne radite

Ljubav: vaša četvrta devojka vara vas sa dečkom druge devojke

Zdravlje: kada dugo spavate osećate se nekako umorno

RAK

Posao: ide unazad kao i vi

Ljubav: gospođica rak za koju ste mislili da vas ludo voli, zapravo voli krabu

Zdravlje: slabo vas služe klešta

LAV

Posao: novac vam pristiže kao lavu antilope

Ljubav: lavici niste isplatili alimentaciju

Zdravlje: dišite duboko...tako, a sada da vidim grlo...kaži a...odlično, uvuci jezik...nemaš ništa, dobro je, ostadoh živ

DEVICA

Posao: zlo i naopako

Ljubav: ne može i devica i ljubav

Zdravlje: ostavite cigarete i alkohol (a ako ih ne koristite onda ništa)

VAGA

Posao: i onako ne verujete u horoskope

Ljubav: zaljubljeni ste u osobu suprotnog pola

Zdravlje: čistoća je pola zdravlja, a šta sa drugom polovinom, nemam pojma

ŠKORPIJA

Posao: na poslu vas mrže zbog uspeha

Ljubav: žena misli da ste neuspešni i zbog toga se "ohladila"

Zdravlje: od uspeha glava ne boli, a od neuspeha boli, što znači čas vas boli, čas vas ne boli

STRELAC

Posao: šefu je loše, eto sjajne prilike

Ljubav: žena vam ne veruje da ste sinoć bili u motelu na poslovnom sastanku

Zdravlje: noge i uši se peru mnogo redovnije nego što to radite

JARAC

Posao: na poslu vam se smeju, kažu imate jareću bradicu

Ljubav: supruga vam je koza

Zdravlje: smršali ste od sekiracije, da ste B.6 pili, na konju bi ste bili

RIBE

Posao: vaše sposobnosti niko ne ceni, pa ni ja (vaš astrolog)

Ljubav: za sebe mislite da ste riba, a za frajere da su somovi

Zdravlje: dalje od reke